

3. Gatteno, K. (1963). Teaching Foreign Languages in Schools: The Silent Way. Reading, UK: Educational Explorers, 150 p.
4. Волкова Н. П. Педагогіка: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 616 с.
5. Гапонова С. В. Огляд зарубіжних методів викладання іноземних мов у ХХ ст. / С. В. Гапонова // Іноземні мови. – 2005. – № 2. – С. 18–22.
6. Кашина, Е. Г. Традиции и инновации в методике преподавания иностранного языка: учеб. Пособие для студентов филологических факультетов университетов / Е. Г. Кашина. – Самара.: Универсгрупп, 2006. – 75 с.
7. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003.
8. Король С. В. Комунікативний підхід у навчанні іноземних мов. – К.: Педагогічний дискурс. – 2012. – № 11. – 4 с.
9. Котовська А. Основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов / А. Котовська // English. – 2011. – № 17. – С. 4–7.
10. Крючков Г. Болонський процес як гармонізація Європейської системи вищої освіти. // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2004.
11. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка: Підручник. – К.: Знання-Прес, 2008. – 447 с.
12. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ./ під ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.
13. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник/кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 1999. – 320 с.
14. Скуратівська М.О. Сучасні методи та технології викладання іноземних мов. <http://intkonf.org/skurativska-mo-suchasni-metodi-ta-tehnologiyi-vikladannya-inozemnih-mov-u-vischii-shkoli-ukrayini/>

Козак Христина

Науковий керівник – канд.пед.наук, доцент Дацків О. П.

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОНЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ НАВЧАЛЬНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ

У статті розглядається вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови з використанням навчальних комп'ютерних програм. Пропонується алгоритм роботи з програмами та наводяться рекомендації щодо їх використання у процесі самостійної позааудиторної роботи студентів.

Ключові слова: *фонетична компетентність, майбутні учителі англійської мови, самостійна робота, навчальні комп'ютерні програми.*

Важливим компонентом іншомовної комунікативної компетентності майбутніх учителів англійської мови є фонетична компетентність (ФК). Успішність формування фонетичної компетентності залежить від рівня сформованості її складових: обсягу знань про фонетичну систему мови, фонетичних навичок, загальної фонетичної усвідомленості та динамічної взаємодії цих складових. Майбутні учителі англійської мови (АМ) повинні використовувати власну вимову як зразок для наслідування у процесі навчання учнів, що зумовлює необхідність цілеспрямованої роботи над фонетичною компетентністю протягом усього періоду навчання у вищому навчальному закладі (ВНЗ) та у процесі самостійної позааудиторної роботи.

Аналіз літератури показав, що проблема формування фонетичної компетентності завжди привертала увагу науковців. Про це свідчать праці відомих науковців В. В. Перлової, Ю. В. Головач, Н. Л. Гончарової, О. О. Корзун, А. В. Долини, А. О. Хомутова, В. Ю. Кочубей та інших. А. В. Долина вказує на те, що рівень володіння ФК майбутніми вчителями іноземних мов (ІМ) до моменту закінчення навчання у бакалавраті поступово знижується, і тому існує необхідність використання сучасних засобів навчання для удосконалення ФК майбутніх учителів АМ.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання навчальних комп'ютерних програм для вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити низку завдань, а саме: розглянути структуру ФК майбутніх учителів АМ; проаналізувати навчальні комп'ютерні програми, які спрямовані на вдосконалення ФК майбутніх учителів АМ; сформулювати рекомендації для використання навчальних комп'ютерних програм для розвитку ФК студентів-філологів.

Фонетична компетентність є комплексним поняттям, а саме здатністю до коректного артикуляційного та інтонаційного оформлення висловлювання і розуміння інших, що базується на відповідних навичках, знаннях та загальній фонетичній усвідомленості [3, с. 129]. Під фонетичною компетентністю ми розуміємо ієрархічно побудовану систему, яку складають такі компоненти, як фонетичні знання, навички (слуховимовні та ритміко-інтонаційні) і фонетична усвідомленість. Під фонетичними знаннями слід розуміти засвоєння фахових лінгвістичних понять з курсу фонетики АМ, вивчення основних фонетичних одиниць, звукових явищ різного рівня – від звука до речення. Під слуховимовними навичками ми розуміємо фонемно-правильну вимову звуків у потоці мовлення і розуміння всіх звуків під час аудіювання [1, с. 71]. Ритміко-інтонаційні навички – це навички інтонаційно і ритмічно правильного оформлення мовлення та розуміння мовлення інших людей. Необхідною передумовою для реалізації принципу свідомого вивчення фонетичного матеріалу й створення відповідної мотиваційної основи при вивченні практичного курсу англійської мови є формування спеціальних методичних умінь (володіння прийомами педагогічної діяльності щодо організації навчання фонетичного аспекту АМ). Відтак, процес формування фонетичної компетентності як системи передбачає не тільки засвоєння знань, оволодіння навичками, а й спроможність студентів мобілізувати і реалізувати означені компоненти на практиці [4, с. 8].

Головною умовою ефективного навчання фонетичного матеріалу є активне залучення артикуляційно-моторної пам'яті, тобто засвоєння фонетичного матеріалу неможливе лише під час прослуховування без багаторазового повторення й імітації. Саме тому інтенсивне тренування вимови повинно включати два типи вправ: активне слухання зразка та його свідомо імітація. Прикладами фонетичних вправ з імітації можуть виступати такі: вправи на імітацію звуків/інтонаційної моделі, вправи на відтворення звуків/інтонаційної моделі; вправи на самостійну вимову звуків/інтонаційної моделі тощо [5, с. 6]. Варто зазначити, що питома вага вправ у відтворенні має бути значною. Регулярне використання вправ зі свідомої імітації допомагають подолати міжмовну та внутрішньомовну інтерференцію [2, с. 223]. Не менш важливим є запис власного мовлення, оскільки той, хто говорить, не завжди може почути свої помилки і виправити їх.

Використання комп'ютерних програм надає можливості для ефективного оволодіння фонетичною компетентністю: індивідуальне прослуховування ідеальної вимови дикторів-носіїв мови, запис і прослуховування власної вимови, імітація, порівняння власної вимови з еталонним, апроксимація тощо. Проаналізувавши сервіси *PlayMarket* та *AppStore* було встановлено, що вони містять безліч додатків, які є

неодмінними помічниками у вдосконаленні фонетичної компетентності з можливістю безкоштовного завантаження. В контексті вищевикладеного, виділимо наступні навчальні комп'ютерні програми для вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови: *Say It: English Pronunciation* (Oxford University Press ELT), *Phonetics Focus* (Cambridge English Online Ltd.), *3D Phonetics: The Visual Sound* (Becos Inc.), *ELSA Speak – Accent Reduction* (ELSA Corp.), *Sounds: The Pronunciation App* (Macmillan). Розглянемо більш детально особливості перерахованих вище програм.

Say It: English Pronunciation – програма, створена командою *Oxford University Press ELT*. Завдяки цій програмі користувач записує себе, вимовляючи кожне слово, а пізніше порівнює свою вимову зі звуковою доріжкою. Програма дозволяє виділити складні секції в кожному слові уповільнивши запис, та відслідкувати прогрес у вдосконаленні вимови.

Phonetics Focus – стимулюючий, високоякісний ресурс, який допоможе вдосконалити англійську вимову, де б користувач не знаходився. Особливістю програми є те, що вона містить близько 20 видів діяльності, прикладами яких є *Minimal Pairs*, *Missing Phonemes Quiz*, *Phonetic Flip*, *Odd Phon' Out*, *Phonetics Typer* та *Phonemic Chart iPoster*. Такий великий вибір вправ забезпечить формування фонетичних навичок і зробить навчання цікавим.

Додаток *3D Phonetics: The Visual Sound* був розроблений спеціально для студентів філологічних факультетів і фахівців з англійської мови. Цей додаток надає доступ до відео у форматі 3D, що показують розміщення і рух органів артикуляції. Також додаток включає 3D-звукові відеоролики кожного фонетичного символу в англійській мові та панорамний огляд усіх звуків.

Ресурс *ELSA Speak Accent Reduction* – перший автоматичний коректор англійської вимови, що допоможе її вдосконалити. ELSA заснований на штучному інтелекті та містить у собі новітні функції розпізнання мови і аналізу вимови. Цей додаток не тільки визначить, чи правильна вимова, а й виявить конкретні проблемні місця, після чого запропонує вправи для їх усунення. Користувачі можуть стежити за своїм прогресом в навчанні, яке проходить в ігровій формі. 27 годин з ELSA, за словами розробників, можна порівняти із семестровим курсом удосконалення вимови і зменшення акценту в університетах Америки. З ELSA можна записати свій голос, після чого додаток надасть миттєвий аналіз почутого. Залежно від результату, програма попросить повторити слово або фразу або дозволить рухатися далі. Якщо виникають труднощі зі словом, можна скористатися підказками щодо особливостей руху артикуляційного апарату.

Додаток *Sounds: The Pronunciation App* створений видавництвом *Macmillan* є одним з найпопулярніших додатків, присвячених вдосконаленню вимови. Додаток пропонує інтерактивну фонематичну таблицю обох типів вимов – американської і британської. Опція «How do you say ...» дозволить не тільки почути, як вимовляється слово, але також записати і відтворити свій власний голос, і є можливість купувати додаткові списки слів, після засвоєння тих, які включені в додаток.

Алгоритм роботи з навчальними комп'ютерними програмами для удосконалення фонетичної компетентності передбачає виконання послідовності перелічених нижче кроків:

1. Запусти навчальну програму.
2. Ознайомся з меню програми.
3. Вибери потрібну тему.
4. Опрацюй матеріал теми за вказівкою програми.
5. Заверши роботу з програмою.

Для збільшення ефективності охарактеризованих вище навчальних комп'ютерних програм у вдосконаленні фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови надаємо наступні рекомендації: одночасно використовувати декілька каналів сприйняття студента в процесі навчання, за рахунок чого досягається інтеграція інформації; візуалізувати абстрактну інформацію за рахунок динамічного представлення процесів; забезпечити повноту і непереривність навчального процесу за допомогою навчальних комп'ютерних програм; здійснювати систематичний повтор найбільш складних моментів.

Отже, розглянувши структуру фонетичної компетентності та проаналізувавши навчальні комп'ютерні програми для вдосконалення фонетичної компетентності ми виявили, що підвищення рівня фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови вимагає позааудиторної роботи з навчальними комп'ютерними програмами. Достатня кількість і різноманітність таких навчальних комп'ютерних програм сприяють ефективному удосконаленню фонетичних знань та навичок. Перспективою подальшого дослідження є більш глибокий та детальний аналіз можливостей використання комп'ютерних програм для вдосконалення фонетичної компетентності майбутніх учителів англійської мови та опис результатів їх упровадження у навчальний процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долина А. В. Зміст та структура фонетичної компетенції майбутніх учителів іноземних мов / А. В. Долина // Вісник Київського національного лінгвістичного університету: Серія: Педагогіка та психологія. – Вип. 16. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – С. 69–76.
2. Долина А. В. Особливості організації самостійної роботи майбутніх учителів іноземних мов над удосконаленням фонетичної компетенції / А. В. Долина // Вісник Київського національного лінгвістичного університету: Серія: Педагогіка та психологія. – Вип. 18. – К.: Видавничий центр КНЛУ, 2010. – С. 219–229.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. Кочубей В. Ю. Особливості вимовного акценту в англійському мовленні українців: фонемний та фонетичний аспекти: Автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київський національний лінгвістичний університет. – К., 2006. – 20 с.
5. Склярєнко Н. К. Сучасні вимоги до вправ для формування іншомовних мовленнєвих навичок і вмінь / Н. К. Склярєнко // Іноземні мови. – 1999. – № 3. – С. 3–7.

Козюра Ірина

Науковий керівник – канд. пед. наук, доцент Серняк О. М.

METHODOLOGY OF THE FORMATION OF SENIOR PUPILS' FOREIGN LEXICAL COMPETENCE

The article deals with the basic concepts the formation of senior pupils' foreign lexical competence. The forms and stages of the formation of foreign language lexical competence of senior pupils have been considered. With the purpose of the formation of senior pupils' foreign lexical competence some teaching methods and activities for the EFL classroom have been suggested.

Key words: *lexical competence, foreign language teaching, senior pupils, teaching techniques, EFL classroom.*